

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Saksprotokoll

Arkivsak 20/44915
Saksbehandler Lene Farmen-Hall

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Fylkeskommunalt råd for personer med funksjonsnedsettelse	16.03.2021	10/21
2 Yrkesopplæringsnemnda	16.03.2021	18/21
3 Partssammensatt utvalg	17.03.2021	13/21
4 Fylkeskommunalt eldreråd	17.03.2021	6/21
5 Vestfold og Telemark ungdomsråd	18.03.2021	14/21
6 Hovedutvalg for næring og reiseliv	23.03.2021	30/21
7 Hovedutvalg for samferdsel	24.03.2021	36/21
8 Hovedutvalg for kultur, folkehelse, tannhelse og idrett	24.03.2021	18/21
9 Hovedutvalg for utdanning og kompetanse	24.03.2021	15/21
10 Hovedutvalg for klima, areal og plan	25.03.2021	17/21
11 Fylkesutvalget	07.04.2021	23/21
12 Fylkestinget	13.04.2021	34/21

Høring - uttalelse til NOU 2020:15 Det handler om Norge. Bærekraft i hele landet. Utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene

Fylkestinget har behandlet saken i møte 13.04.2021 sak 34/21

Møtebehandling

Torunn Hovde Kaasa (SV) fremmet følgende forslag på vegne av SV, AP, SP, MDG og Rødt:

Kultur, kulturarv og kulturlivets betydning for bosetting, reiseliv og stedsidentitet mangler i utvalgets utredning. Mangelen på risikovillig kapital er et hovedproblem ved utviklingen av kulturnæringer i distriktene. Det offentlige må ta et større ansvar for dette. Sårkornfond og stimuleringsmidler øremerka kulturbedrifter kan tilføre penger,

nettverk og kompetanse til de som vil satse i distriktene.
Vestfold og Telemark fylkeskommune vil understreke fylkeskommunens rolle som samarbeidspartner og utviklingsaktør i dette arbeidet.

Mari Pran (H) fremmet følgende forslag til nye punkter:

- Pkt 5: Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter forslaget om at midler til fleksible utdanningstilbud for å dekke regionale kompetansebehov tildeles direkte til universiteter og høyskoler. Institusjonenes regionale oppdrag bør utformes i dialog med fylkeskommunen og relevante aktører i regionen, og styres gjennom tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet.
- Pkt 6: Universiteter og høyskoler bidrar til knoppskyting og etablering av nye kompetansearbeidsplasser på grunnlag av forskningen og spesialkompetansen som finnes lokalt. Vestfold og Telemark fylkeskommune ser det som viktig å satse bevisst på klyngeutvikling rundt universitetsstedene gjennom virkemiddelapparatet, areal og infrastruktur.

Frode G. Hestnes (FrP) fremmet følgende alternative forslag:

1. Vestfold og Telemark fylkeskommune mener NOU 2020:15 gir et godt grunnlag for å utvikle distriktene i Norge. Et livskraftige og levende lokalsamfunn krever en offensiv og innovativ distriktpolitikk som tar i bruk sterkere virkemidler enn i dag. Fylkeskommunen er positiv til mange av forslagene som fremmes, men mener at konsekvensene av prioriteringene må belyses ytterligere.
2. Vestfold og Telemark fylkeskommunes støtter utvalget om etablering av et program for utprøving av nye tiltak i distriktpolitikken. Programmet for nye tiltak bør ha en bredere tilnærming og ta opp et større mangfold av forsøk enn det som foreslås av utvalget. Vestfold og Telemark fylkeskommune foreslår følgende nye tiltak som en del av virkemiddeldugnaden det oppfordres til:
3. Vestfold og Telemark Fylkeskommune støtter utvalgets forslag om å bruke lokalisering av statlige arbeidsplasser som virkemiddel for å skape levende lokalsamfunn. Fylkeskommunen ønsker dialog med staten om samarbeid om utsetting av statlige arbeidsplasser.
4. For å motvirke demografiutfordringene mener Vestfold og Telemark fylkeskommune at fylkeskommunenes rolle og virkemidler for regional utvikling bør styrkes:
 - Styrke rammebetingelser for drift, vedlikehold og bygging av fylkesveier og drift av

kollektivtransport.

- Stimulere til videre utprøving og utvikling av nye tilbud og teknologiske løsninger innen kollektivtransport.
- For å oppnå full elektrifisering må staten kompensere fylkeskommunene og kommunene for merkostnadene som er knyttet til innfasing av el-ferger.
- Styrke regionale utviklingsmidler for næringsutvikling og sysselsetting.
- Styrke fylkeskommunens rolle og ansvar for regional kompetansepolitikk.

5. Midler til sikring av stabil tilgang til elektronisk kommunikasjon i hele fylket bør økes kraftig slik at folk skal kunne bo og arbeide i distriktene.
6. Vestfold og Telemark støtter utvalgets forslag om desentralisering av høyskoler og universiteter. Samtidig bør det være fokus på hele opplæringsløpet fra barneskole til universitet/høyskole som distriktspolitisk virkemiddel.
7. Vestfold og Telemark fylkesting viser til at utvalget peker på bompenger som samfunnsøkonomisk ugunstig der det er ledig kapasitet og støtter dette. Vi vil oppfordre stortinget til å fjerne bompengeordningen. Bilen er aller viktigst i distriktene og som fremhevet i rapporten er det vanskelig å se for seg livskraftige lokalsamfunn uten personbil.
8. Vestfold og Telemark fylkeskommune slutter seg til forslaget om førerkort til 16 åringer blir gjennomført. Dette er et godt forslag for unge mennesker i distriktene og enkelte av våre kommuner. Vestfold og Telemark Fylkeskommune vil søke om å delta i forsøk med førerkort for 16 åringer dersom dette forslaget blir realisert.
9. Regjeringen har nedsatt et offentlig utvalg som skal se på inntektssystemet for kommunene. Vestfold og Telemark fylkeskommune vil oppfordre dette utvalget til å se på hele landet og til å se på hele utfordringsbilde vi står ovenfor.
10. Vestfold og Telemark fylkesting mener at liberalisering av krav til nybygg og større muligheter for bruksendring for eiendom i distriktsområder vil kunne bidra til å flere tilgjengelige boliger i markedet for både leie og kjøp.

Votering

FrP sitt forslag pkt 7 fikk 9 stemmer (6 FrP, 2 Rødt, 1 FNB) og falt

FrP sitt forslag pkt 1-6 og pkt 8-9 fikk 7 stemmer (6 FrP, 1 FNB) og falt

Forslaget til nytt pkt 5 fra H fikk 25 stemmer (6 FrP, 14 H, 2 KrF, 1 MDG, 2 V) og falt

Fylkesutvalgets innstilling pkt 1 -11 med tillegg fra SV AP SP MDG og Rødt og forslag til nytt pkt 6 fra Høyre ble enstemmig vedtatt

Vedtak

1. Vestfold og Telemark fylkeskommune mener NOU 2020:15 gir et godt grunnlag for å utvikle distriktene i Norge. Et livskraftige og levende lokalsamfunn krever en offensiv og innovativ distriktpolitikk som tar i bruk sterkere virkemidler enn i dag. Fylkeskommunen er positiv til mange av forslagene som fremmes, men mener at konsekvensene av prioriteringene må belyses ytterligere.

2. Vestfold og Telemark fylkeskommunes støtter utvalget om etablering av et program for utprøving av nye tiltak i distriktpolitikken. Programmet for nye tiltak bør ha en bredere tilnærming og ta opp et større mangfold av forsøk enn det som foreslås av utvalget. Vestfold og Telemark fylkeskommune foreslår følgende nye tiltak som en del av virkemiddeldugnaden det oppfordres til:

- Vestfold og Telemark Fylkeskommune støtter utvalgets forslag om å bruke lokalisering av statlige arbeidsplasser som virkemiddel for å skape levende lokalsamfunn. Fylkeskommunen ønsker dialog med staten om samarbeid om utsetting av statlige arbeidsplasser.
- Fylkeskommunen kan settes i stand til å inngå avtaler med kommuner og staten om småby- og bygdepakker etter lest av byvekstavtaler. Til slike by- og bygdepakker trengs det statlige overføringer til fylkeskommunen.
- Vestfold og Telemark fylkeskommune vil understreke viktigheten av å etablere flere private arbeidsplasser i distriktene. Dette krever en aktiv næringspolitikk, blant annet gjennom å styrke det næringspolitiske virkemiddelapparatet og handlingsrommet til fylkeskommunen. De regionale utviklingsmidlene er et godt eksempel som styrker fylkeskommunen som regional utviklingsaktør, og bør styrkes.

3. For å motvirke demografiutfordringene mener Vestfold og Telemark fylkeskommune at fylkeskommunenes rolle og virkemidler for regional utvikling bør styrkes:

- Styrke rammebetingelser for drift, vedlikehold og bygging av fylkesveier og drift av kollektivtransport.
- Stimulere til videre utprøving og utvikling av nye tilbud og teknologiske løsninger innen kollektivtransport.
- For å oppnå full elektrifisering må staten kompensere fylkeskommunene og kommunene for merkostnadene som er knyttet til innfasing av el-ferger.
- Styrke regionale utviklingsmidler for næringsutvikling og sysselsetting.
- Styrke fylkeskommunens rolle og ansvar for regional kompetansepolitikk.
- Sett i sammenheng med digitalisering og den utstrakte bruken av hjemmekontor under pandemien, mener VTFK at det må arbeides for å gjøre det mer lønnsomt å flytte arbeidsplasser ut i distriktene. Midler til sikring av stabil tilgang til elektronisk kommunikasjon i hele fylket bør økes kraftig slik at folk skal kunne bo og arbeide i distriktene.

4. Vestfold og Telemark FK er tydelig på at desentralisert utdanning, høyskoler, universiteter og kompetanseheving må styrkes for å gi næringslivet tilgang på kompetent arbeidskraft. Samtidig bør det være fokus på hele opplæringsløpet fra barneskole til universitet/høyskole som distriktpolitisk virkemiddel. Tilgjengelig, billigere og nærhet til barnehage, SFO, skole og helsetilbud er viktig for desentralisert bosetting. Kommunene og fylkeskommunen må reelt sett settes økonomist i stand til å prioritere dette.

Ulike tiltak, offentlige krav og spesiell satsing som sørger for flere lærlingplasser og økt fullføring av yrkesfag bør forsterkes.

5. Vestfold og Telemark fylkeskommune slutter seg ikke til forslaget om førerkort til 16 åringer blir gjennomført. Statistikken, erfaringer med bilkultur og manglende tilstedeværelse fra politiet taler imot forslaget om førerkort for 16-åringer. Behovet for oppfølging av ungdom i trafikken er synlig i tidligere politiske vedtak i Nasjonal tiltaksplan for trafiksikkerhet på veg 2018-2021, fylkeskommunale planer og aktivitetsplaner .

Vestfold og Telemark fylkeskommune mener derimot at billigere og mer tilgjengelig kollektivtransport i hele landet er en forutsetning for bosetting, men også mobilitet blant ungdom i distriktene. Derfor mener fylkeskommunen at det bør settes av mer midler over statsbudsjettet til tiltak som gjør fylkeskommunene i stand til å bedre kollektivtilbudet og redusere billettprisene. Vestfold og Telemark fylkeskommune er av den oppfatning at man bør se mer på former for samkjøring, bestillingsbuss- og taxi, bestillingsbåter og andre former for kollektivtransport som egner seg til mindre steder med færre reisende. Et viktig tiltak for at fylkeskommunene skal tilby gode kollektivløsninger og kutte klimagassutslipp er at de gis økonomisk støtte til innkjøp av nullutslippskjøretøy innen kollektivtransporten

6. Regjeringen har nedsatt et offentlig utvalg som skal se på inntektssystemet for kommunene. Vestfold og Telemark fylkeskommune vil oppfordre dette utvalget til å se på hele landet og til å se på hele utfordringsbilde vi står ovenfor.

7. Vestfold og Telemark fylke som er et reiseliv- og et matfylke vil ha økt fokus på sikring og utvikling av arbeidsplasser tilknyttet reiselivsopplevelser, matopplevelser og matproduksjon. Økt sjølforsyningsgrad i frukt- og grønntroduksjon er klimavennlig og gir økt verdiskapning på norske ressurser og bør stimuleres spesielt som et tiltak for utvikling av attraktive arbeidsplasser og gardsbruk.

8. Vestfold og Telemark er et kultur, reiseliv- og matfylke. Likevel konstaterer vi at NOU i liten grad berører landbrukspolitikken. Landbruket er grunnlaget for bosettingen i store deler av landet. Uten et levende landbruk, dør bygdene. Særlig viktig er det at det satses på familiebruket, at lønnsomheten bedres og at det lages fleksible ordninger slik at brukene kan overføres fra en generasjon til neste i tide.

Man bør eksempelvis utvikle GSU, Gårdssparing for ungdom for å stimulere yngre til å overta landbrukseiendommer.

Det er avgjørende å ha økt fokus på sikring og utvikling av arbeidsplasser tilknyttet reiselivsopplevelser og ikke minst kulturarbeidsplasser i distriktene.

9. Utrede ordninger/intensiver i boligpolitikken for å øke bolysten i distriktene. Et eksempel kan være å etablere ny låneordning fra Husbanken med gunstig rente som reduserer risiko ved investering i ny bolig i distriktskommuner

10. Utredningen fremhever økt bruk av fritidsboliger som en viktig moturbaniseringsprosess. Hyttebefolkningen er av avgjørende betydning for distriktskommuners næringsliv. Samtidig kan det være krevende å yte lovpålagte tjenester til stadig eldre hyttebefolkning som bor mer og mer på hytta. For kommunale helse- og omsorgstjenester gjelder det såkalte oppholdsprinsippet. Dette prinsippet innebærer at kommunene har plikt til å yte helse- og omsorgstjenester, inkludert beredskapstjenester med ambulanse og legevakt, til personer som oppholder seg i kommunen, uavhengig av hvor de er bosatt. Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter forslaget om at det uredes hvordan inntektssystemet eller kommunedelen av personbeskatningen kan justeres slik at det dekker hyttekommunenes utgifter til kommunale tjenester.

11. Vestfold og Telemark fylkeskommune støtter utvalget i viktigheten av at tidskritiske tjenester som politi, brann, ambulansetjeneste og barnevern lokaliseres slik at distriktene sikres tilfredsstillende responstid. Det må være god balanse mellom avstand til tjenestene og ulike transportløsninger.

12. Kultur, kulturarv og kulturlivets betydning for bosetting, reiseliv og stedsidentitet mangler i utvalgets utredning. Mangelen på risikovillig kapital er et hovedproblem ved utviklingen av kulturnæringer i distriktene. Det offentlige må ta et større ansvar for dette. Såkornfond og stimuleringsmidler øremerka kulturbedrifter kan tilføre penger, nettverk og kompetanse til de som vil satse i distriktene.

Vestfold og Telemark fylkeskommune vil understreke fylkeskommunens rolle som samarbeidspartner og utviklingsaktør i dette arbeidet.

13. Universiteter og høyskoler bidrar til knoppskyting og etablering av nye kompetansearbeidsplasser på grunnlag av forskningen og spesialkompetansen som finnes lokalt. Vestfold og Telemark fylkeskommune ser det som viktig å satse bevisst på klyngeutvikling rundt universitetsstedene gjennom virkemiddelapparatet, areal og infrastruktur.